

-ARAŞTIRMA MAKALESİ-

**COVID-19'UN ÖZEL EĞİTİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE İLİŞKİN
BİBLİYOMETRİK BİR ARAŞTIRMA**

Ahmet Orkun GÖKTEPE¹

Öz

Çocuklar kuşkusuz bir ülkenin en temel varlıklarıdır. Onları eğitmek ve topluma kazandırmak ülkelerin en temel görevlerinden birisi olarak görülmektedir. Eğitimin yasal dayanağını oluşturan temel argümanlar gelişim sorunu yaşayan veya özel eğitime ihtiyaç duyan engelli öğrencilerin de diğer her birey gibi eşit haklara sahip olduğunu ortaya koymaktadır. 2019 yılında başlayan Covid-19 salgını dünya genelinde milyarlarca insanı ve toplumun tüm kesimlerini etkilemiştir. Eğitim, salgından en çok etkilenen sektörlerden birisi haline gelmiştir. Uzaktan eğitim, salgın ile beraber Dünya'daki neredeyse tüm okullarda uygulanmaya başlamıştır. Bu durum daha önce hiç yaşanmamıştı ve beraberinde birtakım zorlukları ortaya çıkarmıştır. Eğitimin dönüşümü ve öğrenciler, öğretmenler, veliler ve diğer bazı paydaşlar üzerine yapılan araştırmaların sayısında artış olsa da engelli öğrencilerin uzaktan veya hibrit eğitim sisteminde karşılaştıkları durumları belgeleyen araştırmaların sayısı yetersizdir. Covid-19 döneminden alınmış olan derslere rağmen gelecekteki benzer durumlar için hazırlıklar yetersiz görülmektedir. Ayrıca pandemi sonrası dönem olmasına rağmen uzaktan ve hibrit eğitim uygulamaları devam etmektedir. Salgının uzun dönemli etkileri üzerine çok az şey bilinmektedir. Karşılaşılan olumlu ve olumsuz gelişmeler ve sorunların belirlenip çözüm önerilerinin ortaya konulması gerekmektedir. Bu amaçla çalışmada, Covid-19'un özel eğitim üzerindeki etkilerine ilişkin mevcut literatürün bibliyometrik analiz ile değerlendirilmesine çalışılacaktır. İlgili yayınlara dayanarak "özel eğitim" ve "covid-19" kavramları hakkında sistematik bir analiz sağlayarak ileride yapılacak olan çalışmalar için teorik bir temel oluşturulması planlanmaktadır. Böylece gelecekte konu ile ilgili yapılacak çalışmaların yönlerinin belirlenmesini kolaylaştırmak ve bir başlangıç noktası oluşturmak için ilgili araştırmalardaki eğilimlerin ve boşlukların belirlenmesine çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Özel Eğitim, Pandemi, Uzaktan Eğitim, Bibliyometrik Analiz

JEL Kodları: M00, M10, M14

Başvuru: 16.05.2024 **Kabul:** 04.06.2024

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Çanakkale, Türkiye, orkungoktepe@comu.edu.tr, 0000-0002-7408-7239

A BIBLIOMETRIC RESEARCH ON THE EFFECTS OF COVID-19 ON SPECIAL EDUCATION ²

Abstract

Children are undoubtedly the most fundamental assets of a country. Educating and integrating them into society is seen as one of the most basic duties of countries. The basic arguments that form the legal basis of education reveal that disabled students who have developmental problems or need special education have equal rights like every other individual. The Covid-19 pandemic, which started in 2019, has affected billions of people and all segments of society around the world. Education has become one of the sectors most affected by the pandemic. Distance education started to be implemented in almost all schools in the world with the pandemic. This situation has never been experienced before and it brings with it some difficulties. Although there is an increase in the number of studies on the transformation of education and students, teachers, parents and some other stakeholders, the number of studies documenting the situations that disabled students face in the distance or hybrid education system is insufficient. Despite the lessons learned from the Covid-19 period, preparations for similar situations in the future appear inadequate. In addition, although it is the post-pandemic period, distance and hybrid education practices continue. We don't have enough information about the long-term effects of the pandemic. It is necessary to identify the positive and negative developments and problems encountered and to propose solutions. For this purpose, the study will try to evaluate the existing literature on the effects of Covid-19 on special education through bibliometric analysis. It is planned to create a theoretical basis for future studies by providing a systematic analysis of the concepts of "special education" and "covid-19" based on relevant publications. Thus, efforts are made to identify trends and gaps in relevant research in order to facilitate the determination of the directions of future studies on the subject and to create a starting point.

Keywords: Covid-19, Special Education, Pandemic, Distance Education, Bibliometric Analysis

JEL Codes: M00, M10, M14

“Bu çalışma Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.”

1. GİRİŞ

Bu çalışmada özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin Covid-19 döneminde uzaktan eğitim, tecrit ve benzeri uygulamalar karşısında ve sonrasında ortaya çıkan gelişmeleri ve zorlukları belirlemek adına yapılacak çalışmalar için teorik bir altyapı oluşturulması hedeflenmektedir. Eğitim, hayatta kalmak için zorunlu bir süreç olarak görülmektedir. Bireylerin topluma bedensel ve ruhsal açıdan yararlı bireyler

² The Extended English Summary is located the end of the Article

olabilmeleri için dengeli ve sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri gerekmektedir (Ari vd., 2022: 1). Eğitimde tüm çocuklara eşit fırsatlar sağlanmasının önemi ortadadır. Eğitim yalnızca kişinin bireysel gelişimi ve büyümesi için hayati önem taşımakla kalmaz, aynı zamanda eğitimin kapsayıcılığını sağlamak da bir bütün olarak toplumun ilerlemesi için önemli bir rol oynamaktadır (Bong ve Chua, 2023: 1). Eğitimin yasal dayanağını oluşturan temel argümanlar, gelişim sorunu olan çocukların da herkes ile aynı haklara sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Engelli bireylerin kendilerini gerçekleştirme kapasitesi ve topluma entegrasyonu için gerekli koşulların hazırlanması yanında toplumun etkin bir öznesi oldukları kabul edilmelidir.

Hornby ve Kauffman (2021)'e göre bireyin, çevresinde değişen koşullar içerisinde gelişmesi ve bu koşullarla ayakta kalabilmesi ancak eğitimle mümkündür. Yaklaşık 40 yıldır, özel eğitim ihtiyaçları ve engelli öğrencilerin en iyi şekilde nasıl eğitilebileceği konusunda yoğun tartışmalar yaşanmaktadır. Araştırmalar, kapsayıcı eğitime erişimin sağlanmasının, farklı sosyal, kültürel, ekonomik, fiziksel ve zihinsel farklılıklara sahip kişilerin toplumun aktif sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamına entegre edilmesine yardımcı olabileceğini vurgulamaktadır (Ari vd., 2022: 10).

Öğretim dijital platformlara taşınırken, pandemiden önce de olduğu gibi, dışarıda bırakılabilecek başka öğrenci grupları da bulunmaktadır. Yazılıma, ekipmana ve istikrarlı bir internet bağlantısına eşit erişime sahip olmamak ve farklı bilgisayar okuryazarlığına sahip olmak, öğrencilerin çevrimiçi derslere tam olarak katılamamasına katkıda bulunan faktörlerden bazılarıdır. COVID-19 salgını çevrimiçi öğretme ve öğrenmeyi hızlandırmıştır. COVID-19 kısıtlamaları nedeniyle geleneksel yüz yüze öğretimin çevrimiçi eğitime dönüştürülmesi gerekmiştir. Dijital platformlardaki derslere katılan tüm öğrencilerin, pandemiden önce fiziksel sınıflarda olduğu gibi aynı ve eşit öğrenme fırsatlarına sahip olmalarını sağlamak birçok öğretmen için zor olmuştur (Bong ve Chua, 2023: 1).

1.1. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri

Gaad ve Khan'a (2007) göre engelli öğrencilerin nerede ve nasıl eğitilmeleri gerektiği konusu uzun yıllardır tartışılmaktadır. Uluslararası düzeyde, genel okullar ve ayrı okullar bu eğitiminin temel yoludur. Çoğu ülkede yasalar, engelli öğrencilere verilecek eğitimin onları en minimum düzeyde kısıtlayacak kurumlarda sunulmasını gerektirmekte; bu da tüm çocukların ihtiyaçları göz ardı edilmeden, genel eğitim hakkına sahip oldukları anlamına gelmektedir. Bu nedenle, genel okullarda eğitim gören engelli öğrencilerin sayısı hızlı bir artış göstermektedir. Normal okullarda eğitim gören öğrenciler, genel ortamdan ve müfredattan yararlanmalarına yardımcı olmak için ek özel eğitim desteği alabilmektedirler. Dünya çapında hem devlet okulları hem de özel okullar engelli öğrencilere yönelik özel eğitim sunmaktadırlar. Özel okullarda verilen eğitim, "öğrenim ücreti yararlanıcılar tarafından ödenen özel eğitim" veya "devlet finansmanı ile desteklenen özel eğitim" gibi çeşitli şekillerde olabilmektedir. Her iki sistem de yaygın olarak kullanılmaktadır.

Kauffman (2015)'e göre özel eğitim, uygun şekilde tasarlandığında, engelli öğrencilere benzersiz bir olanak sunabilir ve gelişimlerine katkıda bulunabilir. Özel eğitim, öğrenme, davranışsal, duygusal, fiziksel, sağlık veya duyuşsal engelleri olan öğrencilere özel olarak tasarlanmış ve koordine edilmiş kapsamlı, araştırmaya dayalı öğretim ve değerlendirme uygulamaları ve ilgili hizmetlerin sunulmasını ve izlenmesini içerir. Bu öğretim hizmetlerinin amaçları, öğrencilerin güçlü yönlerini ve zorluklarını tanımlamak ve ele almak; eğitimsel, sosyal, davranışsal ve fiziksel gelişimlerini desteklemek; toplum, topluluk ve eğitimin tüm yönlerine eşitlik ve erişimi teşvik etmek şeklinde ifade edilebilmektedir.

Dünyanın birçok yerinde özel eğitim, özel gereksinimi olan öğrencilere eğitim sunmanın ilk yolu olmuştur. Benzer şekilde Türkiye'de de pek çok engelli birey Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri sayesinde eğitimsiz kalmaktan veya sosyal hayattan kopuk kalmaktan kurtarılmıştır. Bu kurumlarda eğitime kaydolmanın etkisi, toplumun geri kalanıyla sosyalleşme duygusu ve okulda başarıya ulaşma motivasyonu sağlamaktadır (Sakız vd., 2021: 8).

Türkiye'de Özel Eğitim ve Özelleştirilmesi, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından kontrol edilmektedir. Genel okullardaki öğrenciler, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri olarak adlandırılan ve özel girişim tarafından yönetilen ayrı özel okullarda da hizmet alabilmektedirler. Türkiye'de engelli öğrenciler için okullar iki biçimdedir. Birincisi, devlet tarafından yönetilen ve ücretsiz eğitim sağlayan devlet okulları, ikincisi ise ücretsiz özel eğitim sunan ancak bu hizmetleri sağlamak için devlet fonu alan okullardır. Devlet finansmanı, özel eğitim alan öğrencinin öğrenim ücreti şeklinde aylık olarak sağlanmaktadır. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin verdiği hizmetler, devlet okulları tarafından sağlanan eğitimi tamamlamaktadır; bu nedenle tüm engelli öğrenciler her iki yapıdan da aynı anda hizmet alabilmektedir. Bunun bir nedeni, Türkiye'de eğitimin ilköğretimden liseye kadar (1-12. Sınıflar) zorunlu olması ve ÖERM'lerde sunulan özel eğitimin zorunlu eğitimin bir parçası olarak görülmemesidir.

ÖERM'ler 5580 sayılı Kanun kapsamında açılan, kurulan ve yönetilen kurumlardır. Özel eğitim gerektiren bireylerin konuşma ve dil gelişim güçlüğü, ses bozuklukları, zihinsel, fiziksel, duyuşsal, sosyal, duyuşsal veya davranış problemlerini ortadan kaldırmak ya da etkilerini en az seviyeye indirmek, yeteneklerini yeniden en üst seviyeye çıkarmak, temel öz bakım becerilerini ve bağımsız yaşam becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarıdır. Tek bir engellilik türüne uygun hizmet sunabildikleri gibi birden fazla engellilik türüne de uygun hizmet sunabilmektedirler. Öğrenciler, ayda maksimum 8 saat bireysel eğitim ve 4 saat grup eğitimi alma hakkına sahiptirler. Sunulan eğitim, bireysel bir eğitim planı aracılığıyla her öğrencinin ihtiyaçlarına uyum sağlayabilecek standartlaştırılmış bir müfredata dayalı olarak planlanmaktadır. ÖERM'lerdeki personel; okul yöneticilerini, öğretmenleri ve psikologları/danışmanları içermektedir. Millî Eğitim Bakanlığı istatistikleri bu kurumların sayısının arttığını göstermektedir. 2013 yılı sonunda 1.795 kurumda öğrenci sayısı 298.794 iken, 2023 yılı sonunda 3,222 kurumda öğrenci sayısı 531,016'ya çıkmıştır. Öğrenci sayısının artış nedeninin

devlet okullarında verilen özel eğitimin yetersiz olmasından kaynaklandığı ileri sürülmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2023, Sakız vd., 2021: 2).

1.2. Covid-19 ve Eğitimin Dönüşümü

Aralık 2019 ile Ocak 2020 arasında, yeni koronavirüs hastalığı (COVID-19 - 2019'da ortaya çıktığı için bu adı almıştır; SARS-CoV-2 olarak da bilinir) Wuhan'dan Çin'in geri kalanına yayıldı. 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü (WHO), COVID-19 salgınına pandemik olarak nitelendirdi. 31 Ocak 2021 itibarıyla, COVID-19, 102.083.344 doğrulanmış vakayla (WHO 2021) 200'den fazla ülke ve bölgeyi etkiledi. Hızla yayılması, milyarlarca insanı ve tüm dünyada toplumun neredeyse tüm kesimlerini etkiledi. COVID-19'un etkileri arasında eğitim sektörünün durumu da gerçekten endişe verici bir alan haline geldi. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) istatistiklerine göre, 2 Ağustos 2020 itibarıyla okul öncesinden yüksek öğretime kadar 106 ülkede okulların kapatılmasından 1.058.824.335 çocuk ve genç etkilendi. Okul ve üniversitelerin kapanmasına yanıt olarak, bu acil duruma çözüm bulmak amacıyla birçok ülke tarafından uzaktan eğitime veya sanal eğitime başvurulmuştur (Bong ve Chua, 2023: 1, Jia ve Santi, 2021: 1186, Kaufmann vd., 2022: 589).

2020'nin ilk birkaç ayında hükümetler COVID-19 virüsünü kontrol altına almak için harekete geçerken, eğitim kurumları da uzaktan eğitime geçmek ve hızla çevrimiçi ortamları geliştirmek zorunda kaldı. Çünkü olumsuz koşullar göz önüne alındığında mümkün olan tek seçenek buydu. Milyonlarca çocuğun ve gencin eğitimine devam edebilmesinin tek makul yolu, çevrimiçi eğitime geçmek ve derslerine web üzerinden devam etmektir. Bu, tecrit öncesinde hazırlık yapılmadan gerçekleştirilmesi neredeyse imkânsız olan bir operasyon gibi görünüyordu; ancak birçok okul başarılı oldu (Withers ve Sik-Lanyi, 2021: 1). Bu ortamda öğretmenler, öğrencilerinin çeşitli öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için hızlı değişiklikler yaptılar. Ancak, Hood'a (2020) göre uzaktan eğitime hızlı geçiş birçok okulu şaşkınlığa uğrattı; öğretmenler için uzaktan eğitim ve uzaktan çalışmaya yönelik politikalar ve süreçler, sunum biçimleri, pedagojik yapılar, personel ve öğrenciler için orantılı beklentiler ve iletişim sistemleri yeterli değildi. Küresel girişimler hastalığın yayılmasına karşı mücadele etmenin yollarını ararken, COVID-19 salgını dünya çapında birçok okulun kapatılmasına yol açtı. Tamamen kapanan okullardaki öğretmenlerin, öğrencileri eğitmek için alternatif bir araç sunması bekleniyordu (Page vd., 2021: 142).

Covid-19'un ilk dalgasından sonra, virüsün çeşitlerinin gelişimi ve yayılması tüm ulusların vatandaşlarının hayatlarını karmaşık hale getirdi. Yayılan salgın, gelecekteki koşullara ilişkin tüm tahminlere belirsizlik ekledi. Pandemi ve eğitimin her düzeyi üzerindeki etkileri nispeten ani ve beklenmedikti. Bugün bile salgının ve okulların kapanmasının öğrencilerin öğrenimini, özellikle de uzun vadede nasıl etkilediği ve etkileyeceği hakkında nispeten az şey biliniyor. Engelli öğrencilerin yaşadığı öğrenme aksaklıkları konusunda hâlâ çok fazla belirsizlik var. 'COVID süreci' veya 'COVID sonrası' koşullar dahil olmak üzere salgının uzun vadeli etkileri büyük ölçüde bilinmemektedir (Kaufmann vd., 2022: 590).

Uzun vadeli etkiler özellikle önemlidir ancak hemen değerlendirilemeyeceği açıktır. Örneğin, 2020 yılında lise sınıfından mezun olan (veya herhangi bir sınıfı tamamlayan) öğrencilerin yüksek öğrenimi, istihdamı, ruh sağlığı ve sosyal uyumu üzerindeki etkilerin 10 yıllık değerlendirmesi 2030'dan önce tamamlanamaz. 2019'da Anaokuluna (veya başka bir sınıfa) giren çocukların öğrenmeleri üzerinde 1 yıl sonraki etkilerin bile araştırıldığı çalışmalar daha yeni yeni ortaya çıkıyor. Zengin ülkelerin çoğunda birçok yetişkin ve okul çağındaki çocuk aşılandı ve bu ülkelerdeki birçok okul, yüz yüze eğitime yeniden başladı. Bununla birlikte aşılama, maske takma, sosyal mesafe ve diğer güvenlik önlemleri işe yaradığı için gelecek yıllarda da aynı şekilde kullanılabilir. Ayrıca bazı okulların yüz yüze dersler sunulsa bile sanal öğrenme seçeneği sunmaya devam edeceği görülüyor. Dolayısıyla, COVID-19 salgınının acil ve uzun vadeli etkileri hakkında çözülmesi gereken çok şey var ve bu tüm ülkeler için geçerli. Salgının etkileri kesinlikle bitmedi. Okullar yalnızca COVID-19'un ilk yıllarındaki kapatma, tecrit, hastalık ve ölüm dalgasının yarattığı sorunlarla değil, aynı zamanda yeni belirsizliklerle de uğraşılıyor. Örneğin, sanal öğrenmenin bir seçenek olarak sunulup sunulmayacağı ve kime sunulacağı, aşılamanın ne zaman, nasıl ve kimin için gerekli olacağı, hangi güvenlik protokollerinin tavsiye edileceği ve uygulanacağı (ör. maskeleme, sosyal mesafe) hem devlet okulları hem de özel okullar için önemli konulardır ve sıklıkla tartışılmaktadır (Kaufmann vd., 2022: 591).

COVID-19 salgını K-12 öğretim ve öğrenimini büyük ölçüde değiştirdi ve muhtemelen öğrencilerin ve öğretmenlerin geleceklerini de etkileyecektir. Bu hem genel hem de özel eğitim için geçerlidir. Kalıcı, uzun vadeli sorunlar eğitimin her düzeyindeki öğretmenleri ve öğrencileri etkileyecektir. Bu kadar çok sayıda öğrenci ve uzun vadeli etkiler arasında, çeşitli engeller nedeniyle okul dışında daha az eğitim fırsatına sahip olma eğiliminde olan engelli öğrencilere özel önem verilmesi gerekmektedir (Jia ve Santi, 2021: 1186). Çoklu ve ciddi engeli olan öğrenciler genellikle genel eğitimde öğrencilerin ihtiyaç duymadığı eğitime ihtiyaç duymaktadırlar. Bu tür öğrencilerin sıklıkla sanal olarak sağlanamayacak giyinme ve yemek yeme eğitimi, fizik tedavi vb. eğitim ve hizmetlere ihtiyaçları bulunmaktadır. Engelli öğrenciye bakan ebeveynlere veya diğer kişilere, bu kendi kendine yardım becerilerinin nasıl öğretilmesi veya bir kişinin fiziksel temasını gerektiren terapinin nasıl sağlanacağı öğretilmektedir. Ancak bu her zaman mümkün olmamaktadır. Hafif düzeyde öğrenme güçlüğü olan bazı öğrencilerin çevrimiçi öğretime nispeten kolay uyum sağlayabilecekleri bir gerçektir. Bununla birlikte, engelli öğrenci popülasyonu, hafif engelli bireylerden, yaşamlarının her yönünü etkileyen çok sayıda, ciddi, yaşamı tehdit eden rahatsızlıklara sahip olan bireylere kadar değişmektedir. Okullar genellikle geniş bir hizmet yelpazesi (örneğin, konuşma/dil terapisi, fiziksel ve mesleki terapi, anadili başka bir dil olanlar için hizmetler, davranışsal terapiler ve müdahaleler) sağlayan merkezi kurumlar ve bunları kullanılabilir hale getirmenin fizibilitesi neredeyse büyük ölçüde farklılıklar göstermektedir (Kaufmann vd., 2022: 594).

1.3. Araştırma Amaçları

COVID-19 pandemisinden öğrenilmiş olabilecek derslere rağmen gelecekteki pandemilere yönelik hazırlıklar yetersizdir. Gerçekten de gelecekteki salgın hastalıkların travmasını azaltmak için alabileceğimiz önlemler var. Pandeminin birincil etkileri olan yetişkinlerin ve çocukların hastalıklarını ve ölümlerini en aza indirmek için birçok ülkede maske takma, sosyal mesafe, aşılama ve sanal öğrenme seçenekleri gibi okul politikaları ve uygulamalarına ihtiyaç duyuldu. Günümüzde öğretme ve öğrenmenin nasıl etkilendiği ve ileriye yönelik nelere ihtiyaç duyulduğuna dair araştırmalara büyük ihtiyaç vardır (Kaufmann vd., 2022: 590).

Uzaktan eğitime tam geçişin neden olduğu bu yeni durum daha önce hiç yaşanmamıştı ve öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer paydaşların karşılaştığı zorlukları belgelemek çok önemlidir. Çünkü zaten dezavantajlı durumda olan öğrencilerin daha da geriye kayma riskiyle karşı karşıya olduğu görülmektedir (Page vd., 2021: 150).

Etkili yüz yüze eğitim için gerekli beceriler ile etkili sanal eğitim için gerekli beceriler arasındaki farkları açıklamak için araştırmaya ihtiyaç vardır. Hemen hemen aynı beceriler mi gerekli, yoksa sanal öğretim tamamen farklı beceriler mi gerektiriyor? Ve eğer farklı beceriler gerekiyorsa öğretmenler en iyi şekilde nasıl hazırlanır? Bu öğretim yöntemleri öğretmen yetiştirmenin standart bir parçası haline gelmeli mi? Sosyal mesafe ve sanal eğitim gibi pandemiyle ilgili bazı uygulamalar, etkili yüz yüze eğitimin önünde engeller oluşturuyor. Bu tür engellerle en etkili şekilde nasıl başa çıkılabileceğini gösteren araştırmalara gereksinim duyulmaktadır (Kaufmann vd., 2022: 593). Bir salgının sınıf ve okul rutinlerini nasıl değiştirebileceğini ve bu tür değişikliklerin etkilerini bize anlatmak için araştırmaya ihtiyaç var. Hangi değişiklikler gerekli ve öngörülebilirdir ve bunlar öğrencilere, ebeveynlere ve öğretmenlere en iyi şekilde nasıl açıklanır? Her yaşta öğrenci tuvalet yapma, el yıkama, yemek yeme ve hatta koridorda güvenli bir şekilde yürüme konusunda yardıma ihtiyaç duyabilir; bu durum COVID-19 öncesiydi ve pandemi nedeniyle daha da karmaşık hale geldi. Çoğu okulun yapısı şu anda bu faaliyetleri, COVID-19 sağlık yönergelerini takip ederek gerçekleştirebilecek donanıma sahip bulunmamaktadır (Kaufmann vd.,2022:599).

Çocuklarda ve yetişkinlerde akademik başarı ve depresyon ve intihar gibi ruh sağlığı sorunları üzerindeki etkilerin araştırılacağı niceliksel ve niteliksel çalışmalara da ihtiyaç vardır. Genel eğitime yerleştirilen öğrenciler ile özel sınıflar ve okullar gibi diğer alternatif ortamlara yerleştirilen öğrenciler için karşılaştırmalar yapılarak, COVID-19'un uzun vadeli etkileri ölçülmelidir. Yerleştirmenin akademik ve sosyal beceriler üzerindeki çeşitli etkileri değerlendirilmeli ve hem anlık hem de uzun vadeli etkiler ölçülmelidir. Ayrıca, COVID-19'a atfedilen öğrenmedeki aksaklıklara yanıt vermenin en iyi yollarına ilişkin araştırmalara da ihtiyaç bulunmaktadır. Gelecekteki salgınlar, şiddet veya diğer halk sağlığı krizleri gibi travmatik olaylar sırasında tüm öğrencilere etkili eğitimi yönlendirmek için hem özel hem de kapsayıcı eğitimdeki en iyi uygulamalara ilişkin kesin bilimsel kanıtlara ihtiyacımız var. Bu araştırmalar ile, engelli çocukların gelecekteki salgınlardan, COVID-19 dönemine nazaran daha az olumsuz etki görmesine katkıda bulunabilir (Kaufmann vd., 2022: 603).

Son dönemde yapılan çalışmalar, dijital teknolojilerin eğitim sürecine dahil edilmesi ve kapsayıcı dijital öğrenme ortamlarının sağlanması yoluyla dijital dönüşümün rolüne dikkat çekmektedir. Araştırmalar, kapsayıcı eğitime erişimin sağlanmasının, farklı sosyal, kültürel, ekonomik, fiziksel ve zihinsel farklılıklara sahip kişilerin toplumun aktif sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamına entegre edilmesine yardımcı olabileceğini vurgulamaktadır (Ari vd.,2022:2).

Covid-19 ve eğitim üzerine yapılan bazı çalışmalarda dijital dönüşümün birtakım avantajları olduğu da belirtilmiştir. Uzaktan eğitimin en yaygın olarak listelenen avantajı, işe gidip gelme zorunluluğunun olmaması ve esnekliktir. Bu mekânsal yer değiştirme aynı zamanda daha önemli başka bir role de hizmet etmektedir: Öğrenciler arasında mesafe oluşturarak COVID-19'un yayılmasını yavaşlatmak. Yüz yüze kursun tamamen çevrimiçi hale getirilmesiyle öğrenciler ve öğretmenlerin birbirlerinin yakınına gelmeleri gerekmemekte, böylece enfeksiyon oranlarında azalma sağlanmaktadır. Sonuç olarak, bu esneklik derecesi birçok insana hem zamansal hem de mekânsal olarak daha fazla eğitim ve beceri geliştirme gibi önemli görevler için daha fazla boş zaman sağlamaktadır. Uzaktan eğitimde coğrafi sınırların olmaması, dersi başka bir ülkeden (veya saat diliminden) tamamlamak isteyenler için bir avantajdır. Her öğrencinin kendine ait ihtiyaçları olduğundan ve öğrenme materyalini işleme hızı kişiden kişiye önemli ölçüde farklılık gösterebileceğinden çevrimiçi materyallere istedikleri kadar erişerek, öğrenciler kendi hızlarında öğrenmeyi kolaylaştırmaktadırlar. Bu geleneksel okullara göre stresi azaltması ve memnuniyeti artırması adına daha iyi bir fırsattır. Uzaktan eğitim esasen demografik ve coğrafi zorlukların üstesinden gelerek, tüm kültürlerden ve cinsiyetlerden öğrencilere eşit çalışma fırsatı sunmaktadır (Withers ve Sik-Lanyi, 2021: 5).

Bu tür bir öğrenme öğrencilerin sınıfta geçirdikleri zamanın verimsizliğini de azaltabilmektedir. Öğrencilerin kendi özelliklerine en uygun öğrenme yöntemleri ve materyalleriyle, öğrenme süreçlerini yönlendirmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca, mevcut dijital çağda öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını ve ilgi alanlarını karşılamak ve proaktif olma ve uygulamalı deneyimler elde etme fırsatına sahip olmak için güçlü pedagojik eylemler de sağlayabilmektedir. Bunun nedeni, teknolojinin rolünün öğrencilerin hala soyut olan şeyleri netleştirmesine ve daha somut hale getirmesine yardımcı olmasıdır. Örneğin hayvanların özelliklerine ilişkin materyali anlatmak zor olduğunda öğretmen sınıfta videoyu doğrudan gösterebilmektedir (Rachmawati vd., 2022: 2189). Dolayısı ile eğitimde bilgi ve iletişim teknolojisi kullanımının artması, engelli öğrenciler için kapsayıcı eğitimi geliştirmiş, uzaktan eğitim herkesin kaliteli bir eğitime erişmesi ve alması için eşit fırsat yaratmıştır. Özellikle COVID-19 salgınının hızla yayılmasının ardından eğitim kurumlarında bilgi ve iletişim teknolojilerinin önemi her zamankinden daha fazla gündeme gelmiştir (Ari vd., 2022: 2).

Yukarıda ifade edilen gelişmeler, olumlu ve olumsuz konular doğrultusunda yapılan çalışmada öncelikle Covid-19 döneminde özel eğitimi ile ilgili mevcut literatür üzerinden bibliyometrik bir analiz yapılmıştır. Böylece ileriki yıllarda konu ile ilgili

yapılacak çalışmalara teorik bir altyapı oluşturulması hedeflenmiştir. Yapılacak analiz ile ulaşılmak istenen araştırma amaçları

Amaç 1: Covid-19 ve Özel Eğitim alanındaki gelişmelerin ve değişikliklerin mevcut literatürdeki görünümünü göstermek.

Amaç 2: Konu ile ilgili literatürün önde gelen yazarlarının kimler olduğunu görebilmek.

Amaç 3: Mevcut çalışmalarda sıklıkla tartışılan temaların neler olduğunu görebilmek.

Amaç 4: Konu kapsamını modelleyebilmek.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, Covid-19'un özel eğitim üzerindeki etkilerine ilişkin mevcut literatürü bibliyometrik analiz ile değerlendirmeye yönelik bir girişimdir. Çalışmanın amacı, ilgili yayımlara dayanarak "özel eğitim" ve "covid-19" kavramları hakkında sistematik bir analiz sağlayarak literatüre değerli bir katkı sağlayabilmektir. Çalışma bu kavramlar hakkındaki mevcut literatürün sistematik bir özetini sunarak, gelecekte yapılacak çalışmaların yönlerinin belirlenmesini kolaylaştırmak ve bir başlangıç noktası oluşturmak için ilgili araştırmalardaki eğilimleri ve boşlukları belirlemeye çalışmaktadır.

Yayın kalıpları yoluyla oluşturulan ağların belirlenmesi yeni bir önerme değildir. Price (1965) Science dergisindeki bir makalesinde bilimsel yayımlar tarafından oluşturulan ağların inşasını önermiştir. 1980'lere gelindiğinde alıntılarının bibliyometrik haritalaması popüler bir çalışma alanı haline gelmiştir. O zamandan bu yana farklı analitik ve matematiksel modeller geliştirilmiştir (McAllister vd., 2022; 320).

Bibliyometrik analiz, farklı çalışmaların birbirleriyle olan bağlantısını bulmak için kümeleme analizinin yanı sıra, alanda kaliteli çalışmalara katkıda bulunan yazarları, ulusları ve kurumları bulmaya çalışan düzenli bir araştırma uygulamasıdır. Bibliyometrik analiz, belirli bir temaya ilişkin yayınların ana hatlarını keşfetmek ve aynı zamanda yayınların eğilimini keşfetmek için belirli bir araştırma alanındaki değişikliği niceliksel açıdan yorumlamaktadır. Bibliyometrik analiz, alandaki bu tür sistematik ilerlemenin değerlendirilmesiyle ilgilenenlerin daha fazla kullanabileceği pratik, değerli ve kronolojik istatistikler sağlamaktadır. Bu istatistikler ile, yüksek alıntılara sahip yayımlar, akademik katkılar, kaynak odaklı belgeler, kurumsal katkılar ve ülkeler açısından önemli belge sayıları gibi araştırmanın mevcut konumunun değerlendirilmesini kolaylaştıran birçok gösterge seçeneği elde edilmektedir (Katoch, 2021; 2506).

Veritabanları aracılığıyla sağlanan araştırma meta verileri, araştırma ortamının hikayelerini oluşturmak amacıyla içeriğe erişme yöntemi olarak kullanılabilir. Geniş anlamda, bilgi uzmanları bu meta verileri kullanarak bir alandaki değişiklikleri daha iyi anlayabilir ve yeni alanların gelişimini keşfedebilirler. Daha ayrıntılı bir bakış açısıyla bakıldığında, belirli kurumların, araştırma merkezlerinin ve bireysel araştırmacıların çalışmalarına odaklanmak mümkün olabilmektedir. Bu meta verileri

kullanan görselleştirme araçları, okuyucunun yalnızca daha geniş bilimsel ortamı görmesine olanak sağlamakla kalmaz, aynı zamanda öğretim üyeleri arasında daha önce görülmemiş işbirliklerini, yüksek ve düşük araştırma üretkenliği dönemlerini ve yeni konsantrasyonlara yönelik organik odaklanma veya araştırmayı da göstermektedir (McAllister vd., 2022; 319). Bu anlamda çalışmada bibliyometrik analiz için VOSviewer 1.6.20 programı kullanılmıştır.

2.1. VOSviewer

VOSviewer, Hollanda'daki Leiden Üniversitesi'nden Waltman ve Van Eck (2012) tarafından bilimsel haritalama için ortaklaşa geliştirilen bir bibliyometrik yazılım aracıdır. Ülkeler, kurumlar ve yazarlar arasındaki etkileşimleri görsel olarak netleştirmek için araştırmacılar tarafından yaygın olarak benimsenmiştir. VOSviewer, bibliyometrik veri bağlantılarının grafik haritası aracılığıyla farklı bilgi alanlarında görselleştirme konusunda net bilgiler oluşturmaya yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda ağ bağlantısının ve işbirliklerinin gücünü de yansıtmaktadır (McAllister vd., 2022; 322, Qiu vd., 2023; 38).

VOSviewer büyük resmin görselleştirilmesine yardımcı olmaktadır. Bilgi profesyonelleri, araştırmayı koleksiyon bütçelerinde oluşturulan geleneksel silolar yerine kümeler halinde gördükleri için VOSviewer'daki ağ haritasını anlayışlı bulmaktadırlar. Ek olarak, yayınlarda hangi araştırma terimlerinin kullanıldığını anlamak için anahtar kelimelerden oluşan bir ağ haritası kullanabilmektedirler. Bu da bilgi uzmanlarına, öğrencilere ve öğretim üyelerine araştırmalarında veya ders çalışmalarında yardımcı olacak uygun arama konuları konusunda rehberlik edebilecektir. Ayrıca bilgi profesyonelleri haritada gösterilen terminolojiye aşina olabilecektir. Bu; onları, bu anahtar kelimelerin ne anlama geldiğini ve anahtar kelimenin hangi departman veya araştırma tesisi için geçerli olduğunu bulmaya teşvik edebilecektir (McAllister vd., 2022; 331).

2.2. Arama Stratejisi ve Veri Toplama

Yapılan çalışmada tüm alanlara dayalı ilgili kavramları aramak için multidisipliner veritabanı Web of Science (WoS) kullanıldı. Scopus gibi diğer veritabanlarıyla karşılaştırıldığında WoS, daha kapsamlı ve standartlaştırılmış bir kayıt sağlayabilecek, uluslararası düzeyde yetkili, kalite odaklı bir veri tabanı olarak kabul edilmektedir. WoS, kapsamlı alıntı indeksleme kayıtları içermesi ve dışa aktarılan kayıtların çeşitli yazılımlarla uyumlu olması ve bibliyometrik analiz için geniş bir yelpazede olanaklar sunması nedeniyle seçilmiştir (Qiu ve diğerleri, 2023; 38). Özel eğitim ve covid-19 ile ilgili çalışmalara 'özel eğitim' anahtar kelimesi ve 'covid-19' arama terimleri uygulanarak ulaşılmıştır. Alınan belgeler yazım dili İngilizce ve Türkçe olarak sınırlandırılmıştır. Ayrıca 2020 yılında Kovid-19 ile ilgili literatürün başlaması nedeniyle herhangi bir yayın tarihi sınırı belirlenmemiştir.

Web of Science veri tabanından 2024 ilkbaharının başlarında “tüm alanlarda” İngilizce ve Türkçe dilinde "özel eğitim" ve "covid-19" anahtar kelimeleri

kullanılarak toplanan verilerde 572 kayıt elde edildi. Geri çekilen bir yayının veri setinden çıkarılmasıyla toplam kayıt sayısı 571 oldu. Bu kayıtlar, en erken 2020 yayınından en yeni 2024 yılına kadar çeşitli disiplinlerden 537 dergi makalesinin yanı sıra erken erişim çalışmaları (33), inceleme makaleleri (21), bildiriler (9), editöryal materyaller (4), kitap bölümleri (2) ve toplantı özeti (1)'nden oluşmaktadır. En fazla yayının 315 çalışma ile 2022 yılında yapıldığı görülmektedir. Tablo 1 arama stratejisine ilişkin özet görünümü vermektedir.

Tablo 1: Arama Çerçevesi

Parametre	Seçim
Seçim Yaklaşımı	Bibliyometrik Analiz
Kullanılan Veritabanı	Web of Science (WoS)
Analiz için Kullanılan Araç	VosViewer 1.6.20
Arama Sorgusu (Bütün Alanlar)	“Özel Eğitim” ve “Covid-19”
Belgenin Nİteliği	Makale, Bildiri, Kitap Bölümleri, Toplantı Özeti
Zaman Aralığı	2000–2021
Dil	İngilizce ve Türkçe
Konu Alanı	Tümü
Analiz Edilmek Üzere Seçilen Toplam Belge Sayısı	571

Çalışmaların 386 adedinin Emerging Source Citation Index (ESCI), 156 adedinin Social Sciences Citation Index (SSCI) ve 50 adedinin de Social Sciences Citation Expanded (SCI-EXP)'da indekslendiği görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda konu ile ilgili en fazla yayını olan yazarların sırası ile Elham Mohammadzadeh (8), Lalitha Rani Chellappa (5), Masatoshi Maeki (4), Shuya Uno (4), Zehra Altınay (4), Zahra Siah Mansour Khorin (4) ve Manabu Tokeshi (4) oldukları görülmektedir. Bununla birlikte en çok atıf alan çalışmaların Lisa B. Thorell ve arkadaşları; Tuba Mutluer, Ceymi Doenyas ve Herdem Aslan Genç; Itay Tokatly Latzer, Yael Leitner ve Orit Karnieli-Miller; Masatoshi Maeki ve arkadaşları ve Erkan Yarımkaaya ve Oğuz Kaan Esentürk tarafından yapıldıkları görülmektedir. Ülkeler ve yayın sayılarına göre bir analiz yapıldığında ise en fazla çalışmanın 170 ile ABD'de yapıldığı, bunu sırası ile 122 çalışma ile Hindistan'ın, 25 çalışma ile Türkiye'nin, 22 çalışma ile İngiltere'nin ve 21 çalışma ile Tayland'ın izlediği görülmektedir.

3. BULGULAR

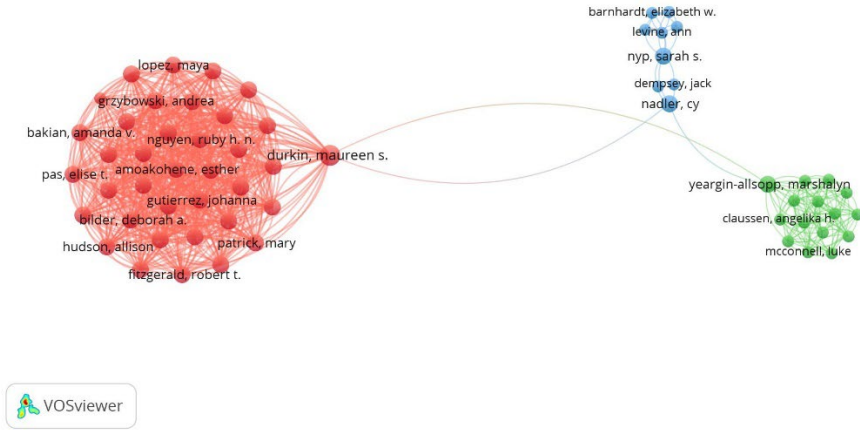
Çalışmanın bu bölümünde VOSviewer ile yapılan analizler neticesinde elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Ortak Yazar Analizi (Co-Authorship of Authors)

Aralarındaki bağlantı ve işbirliği düzeyi en yüksek araştırmacıları bulmak için minimum 1 yayın ve 1 eser kriteri seçilmiştir. Yapılan analiz sonucunda oluşan

haritaya göre toplam 61 araştırmacı 3 küme içerisinde birleşmiştir. Aralarındaki bağlantı sayısı 795 olarak ölçülmüştür. Toplam ağ gücü 1425 olarak görülmektedir. Ağ haritası üzerinde birbirinden uzak üç farklı küme oluşmasının çeşitli nedenleri olabilir. Birincisi her bir kümedeki yazarların diğer kümelerdeki yazarlara göre farklı ve benzersiz çalışmalar yürütmesinden kaynaklanabilir. İkincisi ise diğer kümelere göre daha az işbirliğini yansıtmalarından kaynaklanabilmektedir. Web of Science veritabanı üzerinde yapılan analizlerde en fazla yayını bulunan ve en fazla atıf alan yazarların en bağlantılı araştırmacılar olmadığı görülmektedir. Ayrıca birinci (kırmızı) ve ikinci (yeşil) kümede yer alan çalışmaların daha yeni tarihli çalışmalar olduğu görülmektedir.

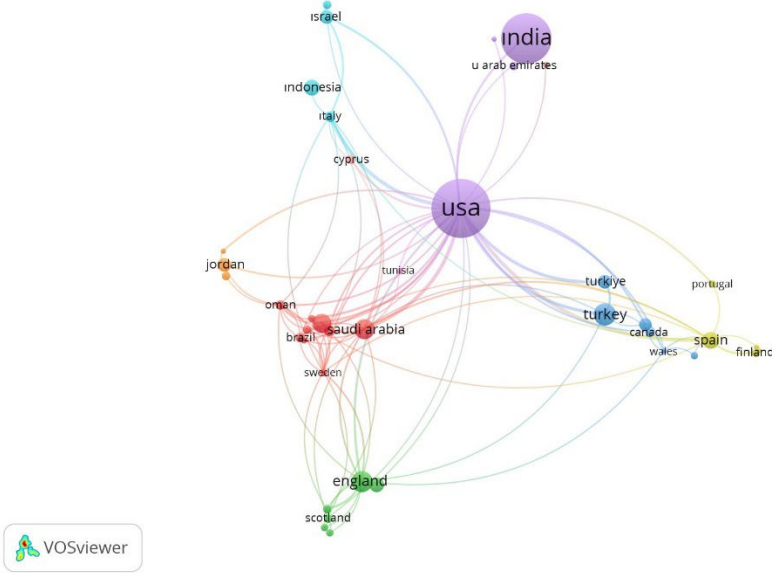
Şekil 1. Ortak Yazar Analizi

3.2. Anahtar Sözcük Analizi (Co-occurrence of Author Keywords)

Veri tabanından çekilen araştırmalardaki anahtar sözcüklerin birbirleri ile ne kadar ilişkili olduğu, kaç defa ve ne sıklıkla görüldüğü üzerine yapılan anahtar sözcük analizinde anahtar kelimelerin en az 3 defa görülmesi kriteri seçilmiştir. Yapılan analiz sonucunda oluşan haritada 113 anahtar kelimenin 10 küme içerisinde yer aldığı aralarında 644 bağlantı olduğu görülmektedir. Toplam bağlantı gücü ise 1073 olarak bulunmuştur. Covid-19, özel eğitim, salgın, covid 19 salgını, otizm spektrum bozukluğu, engellilik, otizm, eğitim, tecrit, kaygı ve çevrimiçi öğrenme gibi anahtar kelimelerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca son yıllarda Covid-19 ile ilgili yapılan çalışmalarda özel eğitim alanına doğru bir yoğunlaşma olduğu da görülmektedir.

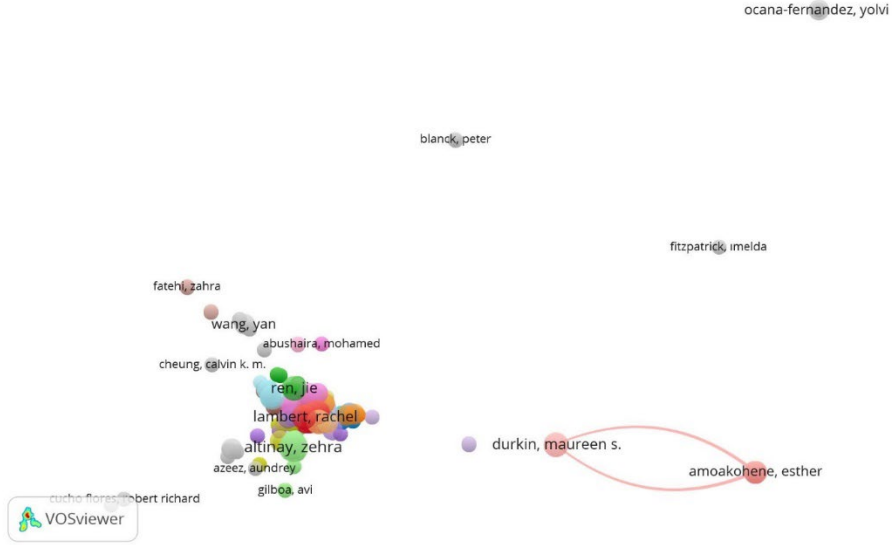
Şekil 3. Ülkelerin Atıf Analizi

3.4. Yazarların Bibliyografik Eşleşme Analizi (Bibliographic Coupling of Authors)

Yazarların bibliyografik eşleşme analizi en az 1 eser yayınlama ve 1 kere de atıf alma kriteri seçilerek yapılmıştır. Analiz sonucunda oluşan haritada 880 yazarın 28 küme altında birleştiği ve aralarında 50575 bağlantı olduğu görülmektedir. Toplam bağlantı gücü ise 245148 olarak görülmektedir. En fazla bibliyografik eşleşme olan yazar 4232 bağlantı gücü ve 3 eser ile Maureen S. Durkin olarak görülmektedir.

Şekil 4. Yazarların Bibliyografik Eşleşme Analizi

4. TARTIŞMA

Genel olarak VOSviewer, bilgi uzmanlarının bir çalışma alanı içinde yazar ve anahtar kelime ağlarının nerede gerçekleştiğini haritalandırması ve görselleştirmesi için mükemmel bir araçtır. Bilgi uzmanları için, aracın nasıl çalıştığını ve yazar ile anahtar kelimelerin birbiriyle nasıl ilişkili olduğunu daha iyi anlamak için verilerin nasıl kullanılabileceğini görmek önemlidir. Yazarların nasıl bağlandığını görmek büyük bir avantajdır ve VOSviewer, bilgi profesyonellerinin yalnızca adları hatırlamaktan ziyade gelecekteki ağ haritalarını oluşturmaya ve incelemeye geçmelerine yardımcı olabilmektedir. Literatür çalışmaları açısından bakıldığında, anahtar kelime haritaları araştırmacılara potansiyel boşlukları belirlemede ve potansiyel ihtiyaçları tahmin etmede yardımcı olabilecektir. Yazar ve kelime ağlarının Vosviewer ile haritalanması sonrasında, araştırmaların hangi ülkeden geldiğini, hangi üniversite ve kurumlarda yapıldığını, hangi araştırma merkezlerinin çalışmaya destek verdiğini, araştırma bütçelerinin nasıl oluştuğunu, hibe ve desteklerin nasıl harcandığını görmek konu ile yapılan çalışmaların daha güçlü bir şekilde irdelenmesi adına öneri olarak verilebilir. Bununla birlikte her araştırmanın, araştırma tasarımından veya izlenen yöntemden kaynaklanan ve çalışmanın sonuçlarını bozabilecek sınırlamaları vardır. Bu araştırmada bazı eksiklikleri belirtmekte fayda görülmektedir. Örneklenen Web of Science tabanlı veri seti, her ne kadar kapsamlı olsa da konu ile ilgili her araştırmayı barındırmayabilir ve hatta araştırmacının seçim yanlılığına maruz kalabilir. Diğer veri tabanlarında da çok farklı analiz sonuçları çıkabileceği unutulmamalıdır. Çalışmada yayın dili olarak İngilizce ve Türkçe seçilmiştir. Dolayısı ile başka dillerde yayınlanan

etkili ve yenilikçi çalışmalar dışarıda tutulmuştur. Ayrıca yapılan çalışma herhangi bir ülkenin veya araştırmacının araştırma geliştirme durumu hakkında yorum yapma iddiasında değildir. Yalnızca WOS'ta listelenen eserleri incelemesi nedeniyle sınırlıdır ve bu yapılan araştırmanın kısıtı olarak görülmektedir. Bu sınırlamaya rağmen yapılan araştırma Covid-19 ve Özel Eğitim üzerine yapılacak çalışmalar için değerli bir teorik altyapı sunmayı amaçlamaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada yapılan bibliyometrik analizin, ileriki yıllarda Covid-19 pandemisinin özel eğitim üzerindeki etkilerine ilişkin yapılacak çalışmalara teorik temel sağlaması hedeflenmektedir. Web of Science veritabanı üzerinden yapılan analizlerde en fazla yayını ve/veya atfı olan yazarların bibliyometrik analiz sonucunda yukarıda da değinildiği üzere en fazla bağlantılı yazarlar olmadığı görülmüştür. Alanda en fazla bağlantılı ve işbirliği yapan yazarların tespit edilmesi, yazar ilişkilerinin ve iletişim hatlarının nerede kurulacağına ilişkin anlaşılmasının, arka kapısı olarak görülmektedir. Bu anlamda ileriki yıllarda yapılacak literatür çalışmalarında; alanla ilgili çalışan bilim insanlarının sadece yayın sayıları ve aldıkları atıf sayıları ile bir analiz yapılmasının yeterli görülemeyeceği ortaya çıkmaktadır. Çünkü yazar ağı görselleştirme haritası, yazarların araştırma yayınları aracılığıyla nasıl bağlantı kurduğunu anlamak açısından son derece önemlidir. Yukarıda gösterilen VOSviewer yazılım haritaları, araştırmacıların, soru sormaya veya arka plan bilgilerini araştırmaya gerek kalmadan, işbirliklerinin nerede gerçekleştiğini görmelerine yardımcı olabilmektedir.

Aynı şekilde anahtar kelimeler ve araştırmacıların yapıldığı ülkeler ile ilgili yapılan bibliyometrik analiz sonucunda araştırmacıların anahtar kelime terimlerinin nasıl bağlantılı olduğunu ve hangi ülkelerde daha güncel çalışmalar yapıldığını anlamalarına fırsat vermektedir. Analiz sonucundaki görselleştirmenin hangi araştırma sonuçlarının en güncel hangilerinin daha eski olduğunu vurgulaması, araştırmacıların literatürde neyi aramaları gerektiği konusunda yol göstermektedir. Böylelikle yapılan bilimsel çalışmalarda çok önemli bir konu olarak görülen ve sıklıkla yeteri kadar ihtimam gösterilmeyen anahtar kelimeleri oluşturma konusunda araştırmacılara kolaylık sağlaması düşünülmektedir.

A BIBLIOMETRIC RESEARCH ON THE EFFECTS OF COVID-19 ON SPECIAL EDUCATION

1. INTRODUCTION

In the study conducted in line with the developments, positive and negative issues mentioned above, a bibliometric analysis was first made on the existing literature on special education in the Covid-19 period. Thus, it is aimed to create a theoretical infrastructure for studies on the subject in the coming years. The research objectives to be achieved by the analysis to be carried out

Goal 1: To show the view of developments and changes in the field of Covid-19 and Special Education in the current literature.

Goal 2: To see who the leading authors of the literature on the subject are.

Goal 3: To see what are the frequently discussed themes in existing studies.

Goal 4: To be able to model subject coverage.

2. METHODOLOGY

This study is an attempt to evaluate the existing literature on the effects of Covid-19 on special education through bibliometric analysis. The aim of the study is to make a valuable contribution to the literature by providing a systematic analysis about the concepts of "special education" and "covid-19" based on relevant publications. By providing a systematic summary of the existing literature on these concepts, the study attempts to identify trends and gaps in relevant research to facilitate the identification of directions for future work and to provide a starting point. In this sense, VOSviewer 1.6.20 program was used for bibliometric analysis in the study.

3. RESULTS

In this part of the study, the vapors obtained as a result of the analyzes made with VOSviewer are included. There may be various reasons for the formation of three different clusters far from each other on the network map resulting from the Co-Author Analysis. The first may be due to the fact that authors in each cluster carry out different and unique studies compared to authors in other clusters. The second may be due to the fact that they reflect less cooperation than other clusters. Analyzes made on the Web of Science database show that the authors with the most publications and citations are not the most connected researchers. In addition, it can be seen that the studies in the first (red) and second (green) clusters are more recent studies.

It is seen that keywords such as Covid-19, special education, epidemic, covid 19 epidemic, autism spectrum disorder, disability, autism, education, isolation, anxiety and online learning are frequently used. It is also seen that there has been a focus on the field of special education in studies on Covid-19 in recent years.

When an analysis is made according to countries and number of publications, the highest number of studies were conducted in the USA with 170, followed by India with 122 studies, Turkey with 25 studies, England with 22 studies and Thailand with 21 studies. can be seen. Apart from this, it is seen that more recent studies on the subject are being carried out in Türkiye, Israel, Sweden and Switzerland. The author with the most bibliographic matches is Maureen S. Durkin, with a connection strength of 4232 and 3 works.

4. DISCUSSION

Every study has limitations that arise from the research design or the method followed, which may distort the results of the study. It is useful to point out some shortcomings in this research. Although the sampled Web of Science-based data set is

comprehensive, it may not include every research on the subject and may even be subject to researcher selection bias. It should not be forgotten that very different analysis results may be obtained in other databases. English and Turkish were chosen as the publication languages in the study. Therefore, influential and innovative studies published in other languages were excluded. In addition, the study does not claim to comment on the research and development status of any country or researcher. It is limited in that it only examines works listed in WOS, and this is seen as a limitation of the research conducted. Despite this limitation, the research aims to provide a valuable theoretical infrastructure for studies on Covid-19 and Special Education.

CONCLUSION

The bibliometric analysis conducted in this study is aimed to provide a theoretical basis for studies on the effects of the Covid-19 pandemic on special education in the coming years. As a result of bibliometric analysis, the authors with the most publications and/or citations in the analysis conducted on the Web of Science database are not the most linked authors, as mentioned above, which is seen as an important result for the research. Identifying the most connected and collaborating authors in the field is seen as the back door to understanding where to establish author relationships and lines of communication. In this sense, in the literature studies to be conducted in the coming years; It becomes clear that it will not be sufficient to analyze only the number of publications and citations of scientists working in the field. Because the author network visualization map is extremely important to understand how authors are connected through research publications. The VOSviewer software maps shown above can help researchers see where collaborations are occurring without having to ask questions or dig into background information.

KAYNAKÇA

Ari, R., Altınay, Z., Altınay, F., Dagli, G., Ari, E. (2022). *Sustainable Management and Policies: The Roles of Stakeholders in the Practice of Inclusive Education in Digital Transformation*. *Electronics*, 11, 585. <https://doi.org/10.3390/electronics11040585>

Bong, W.K.; Chua, K.H. (2023) *Assessing Teachers' Practices in Providing Inclusive Online Education: Development and Validation of an Instrument Based on Inclusive Practices among Teachers in Malaysia*. *Education Science*, 13, 918. <https://doi.org/10.3390/educsci13090918>

Erdoğan M., Saka G., Arca M. (2023). *Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde Çalışanların Tükenmişlik Düzeyleri*. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*. 8(1):31-41.

Gaad, E., & Khan, L. (2007). *Primary mainstream teachers' attitudes towards inclusion of students with special educational needs in the private sector: A perspective from Dubai*. *International Journal of Special Education*, 22, 95–109

Hood, N. (2020). *Learning from Lockdown: What the Experiences of Teachers, Students and Parents Can Tell Us about What Happened and Where to Next for New Zealand's School System*. The EducationHub.

Hornby, G. ve Kauffman, J.M. (2021) *Special and Inclusive Education: Perspectives, Challenges and Prospects*. *Education Science* 2021, 11, 362.

Jia, L., & Santi, M. (2021) *Inclusive education for students with disabilities in the global COVID-19 outbreak emergency: some facts and thoughts from China*, *Disability & Society*, 36:7, 1186-1191, DOI: 10.1080/09687599.2021.1925226

Katoch, R. (2022) *IoT research in supply chain management and logistics: A bibliometric analysis using vosviewer software* *Materials Today: Proceedings* 56, 2505–2515.

Kauffman, J. M. (2015). *Why exceptionality is more important for special education than exceptional children*. *Exceptionality*, 23, 225–236.

[Kaufmann, J.M., Badar, J., Hallenbeck, B., Lopes, J. \(2022\) Teaching inclusive and special education during the COVID-19 pandemic: needed support for learning and research of effects on teachers and students, Support for Learning, Volume 37, Number 4. 589-607.](#)

McAllister J.T., Lennertz, L. ve Mojica, Z.A. (2022) *Mapping A Discipline: A Guide to Using VOSviewer for Bibliometric and Visual Analysis*, *Science & Technology Libraries*, 41:3, 319-348, DOI: 10.1080/0194262X.2021.1991547

Ministry of Education. (2023). *National education statistics formal education 2022/'23*.

OECD. (2020). "A Framework to Guide an Education Response to the COVID-19 Pandemic of 2020.

Page, A.; Charteris, J.; Anderson, J.; Boyle, C. (2021) *Fostering school connectedness online for students with diverse learning needs: inclusive education in Australia during the COVID-19 pandemic*, *European Journal of Special Needs Education*, 36:1, 142-156, DOI: 10.1080/08856257.2021.1872842

Pasachoff, E. (2011). *Special education, poverty, and the limits of private enforcement*. *Notre Dame Law Review*, 86, 1413–1494.

Rachmawati, N., Supena, A., Yufiarti, Y., Yarmi, G., Casmana, A. R. (2022). *Analysis of Hybrid Learning for Students with Learning Disabilities in Primary Schools Providing Inclusive Education*. *The Qualitative Report*, 27(10), 2185-2201. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2022.5432>

Sakız, H., Tören, Z., Yıldırım, H. (2021) *Student and Parent Perceptions of Government-Funded Private Special Education Schools*. *SAGE Open*. April-June 2021: 1–12.

UNESCO. (2020). “Half of World’s Student Population Not Attending School: UNESCO Launches Global Coalition to Accelerate Deployment of Remote Learning Solutions”. <https://en.unesco.org/news/half-worlds-student-population-not-attending-school-unesco-launches-global-coalitionaccelerate>

Withers, J.D.A.; Sik-Lanyi, C. (2021) *Sustaining Inclusive, Quality Education during COVID-19 Lockdowns*. *Sustainability*, 13, 13481. <https://doi.org/10.3390/su132313481>

World Health Organization (WHO). 2021. “WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard.” WHO.int. January 31. <https://covid19.who.int/>

Qiu,X., Kong, H., Wang, K., Zhang, N., Park, S. ve Bu, N. (2023) *Past, present, and future of tourism and climate change research: bibliometric analysis based on VOSviewer and SciMAT*, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 28:1, 36-55, DOI: 10.1080/10941665.2023.2187702

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Ahmet Orkun GÖKTEPE
Tasarım / <i>Design</i>	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Ahmet Orkun GÖKTEPE
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Ahmet Orkun GÖKTEPE
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i>	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Ahmet Orkun GÖKTEPE
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Ahmet Orkun GÖKTEPE